

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Štrelburgova ul. 6/II.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Ročni in duševni delavci, pomagajmo si sami!

Strašne in neverjetne razmere so zavladale v naši državi. Nepregleden je kaos, v katerem se nahajamo.

Beda ročnih in duševnih delavcev narašča od dne do dne, nezadovoljstvo v najširših plasteh delavcev, uradnikov, vpokojencev in invalidov prekipeva in neka tajna tišina naznana bližajočo se hudo uro. Meščanski politiki in krmari nesrečne države pa so gluhi in slepi za usodne trepotke.

Delavstvo si je izbojevalo **Zakon o zaščiti delavcev; ne spoštuje pa ga niti država, ki ga je izdala**. Ako zahlevaš osemurni delovnik, se ti krohotajo v obraz. Delavskega zaupnika izvoliš danes, jutri ga kapitalist vrže na ceto, ker je imel pogum sprejeti od delavstva zaupniško mesto. Inšpekcije dela v tem sestavu, kakor je danes, je boljše, da je ni. Prispevki za brezposelne se krajejo, ker vlada jih ne izplačuje. Stanovanj. zakon se ne spoštuje; na podlagi tega zakona bi morala vlada in delodajalci zidati za svoje uradnike in delavce stanovanja. Vse polno delavskih družin so hišni posestniki zmetali na cesto, ter grozijo z novimi deložicijami. Dragih in udobnih stanovanj je dovolj; delavstvo jih pri slabem zaslužku ne more plačati in tako stoe mnoga prazna. Še ono malo zakonsko zaščita, ki jo zakon nudi siromašnejšim vdovam, vpokojencem, državnim službencem in invalidom, hoče vlada s 1. novembrom ukiniti, ter tako dati proste roke hišnim lastnikom za še večje preganjanje najemnikov. Pravijo hišni posestniki: Mi nismo proti podaljšanju stanovanjskega zakona za pol leta, zahtevamo pa zato, da se stanovanja podraže iz predvojne dobe v kronah 80-kratno, ali v dinar-

jih 20-kratno, kar bi odgovarjalo v zlati valuti 1½-kratno. Skratka, zekoni se teptajo, delavski zaupniki se ne pripoznavajo, davek na ročno delo se odtrguje delavstvu proti predpisom; pri davku na ročne delavce niso izvzeti niti oni z nad 65 leti starosti ter delavci pod 18 leti. Vse pridobitve, ki jih je delavstvo imelo, so se mu odvzele. S prošnjami, resolucijami, kolektivnimi pogodbami se kurijo peči.

Precejšen del krivde tega stanja nosijo delavci sami, ker se ne marajo organizirati in si potom organizacije priboriti to, kar jim gre.

Strokovna komisija pripravlja najenergičnejšo akcijo:

za zaščito stanovanjskih najemnikov in proti odpravi stanovanjske zaščite,

kakor to zahtevajo hišni posestniki. Vršila so se tozadevna zborovanja zaupnikov v Ljubljani, Jesenicah, Celju, Mariboru, Kamniku, Tržiču in drugod. Izdali smo natačna navodila vsem organizacijam za pripravo te akcije.

1. november je blizu! Po podaljšanju delovnega časa, po redukciji plač, po tativni 20 milijonov Din, nabrnih za brezposelne, nam hoče gospoda ukrasti še zadnje: streho nad glavo!

S tem pa pride vse delavstvo pred alternativo:

Ali pogin od mraza in gladi ali pa iti v boj!

Zdržene delavske strokovne zvezze pozivajo vse delavstvo na boj na ulico, da demonstrira proti reakciji, za svoje življenje in svojo pravico.

Zaupniki, požurite se s pripravami!

V rudnikih se zopet dela.

Strokovna komisija in Delavska zbornica sta izvedli ves pritisak na vlado in TPD, da se delo v rudnikih nadaljuje pri istem delovnem času in plačah, ter pri znižanju cen premoga. Shodi po rudarskih revirjih, v Ljubljani, Jesenicah, Celju, Mariboru, Guštanju in drugod so pokazali, da je pripravljeno delavstvo v tako resnem položaju uporabiti vsa sredstva za obrambo svojega življenja.

Železničarji, kovinarji, vsi delavci so manifestirali svojo razredno solidarnost z rudarji.

Delo v rudnikih TPD se je po nedeljskih shodih obnovilo. Delegacija Delavske zbornice v Beogradu je spodbila zločinski naklep TPD, da zniža delavske plače, odnosno da podaljša delovni čas.

Ali enega naj se rudarji sedaj zavodijo: da bo TPD kot država zopet navalila na nje, ako ne bodo organizirana armada, ako bodo le razkropljena tolpa.

Demokrati in Bernotovci skušajo sedaj združeno begati rudarje. Rudarji, zapomnite si Žerjavov pravilnik o bratovskih skladnicah. Protitemu pravilniku vodijo rudarji in kovinarji že celo leto boj. Bernotovci z demokrati in njihovim »socialnim« politikom Bohinjem vred bi vas radi sedaj razbili, da bi izgubili še svoje zavarovanje.

Rudarji, ako hočete preprečiti nadaljnje napade TPD, strnrite se v

Zvezi Rudarjev Jugoslavij!

Delavska zbornica za rudarje.

Deputacija Delavske zbornice, ki je odšla v Beograd na podlagi sklepa upravnega odbora Delavske zbornice v seji dne 5. septembra t. l. v svrhu zaščite interesov delavcev in nameščencev v sporu, ki je nastal med vlado in predstavniki rudarske industrije, poroča:

Po vsestranski pripravi pri predstojnih oblastih v Sloveniji, je odpovala delegacija dne 11. septembra t. l. v Beograd. Naslednji dan je na daljši konferenci s centralnim tajništvom DZ ukrenila vse potrebno za intervencijo pri raznih resortnih ministrovih.

Dne 13. t. m. je pod vodstvom centralnega tajnika dr. Ž. Topaloviča obiskala ministra za poljedelstvo g. Puclja in ministra za promet.

Oba ministra je deputacija podrobno poučila o zadevi ustavitev obratovanja v rudnikih TPD ter obrazložila težke posledice, ki bi nastale za delavstvo in celokupno narodno gospodarstvo, ako državne železnice ustavijo nabavo premoga od strani TPD.

Pri imenovanih ministrih je delegacija nadalje slišala, da je spor med vlado in rud. podjetniki že poravnani, da pa hoče slednji ceno sporazuma v doglednem času prevaliti na delavstvo v obliki znižanja mezd in podaljšanja delovnega časa.

Delegacija je proti tem nameram najodločneje protestirala ter iznesla konkretna dokaze, ki ne dopuščajo znižanja delavskih prejemkov in podaljšanja delovnega časa.

14. t. m. je zainteresirala za stvar-ministra za soc. politiko, ministra za trgovino in obrt in ministra za šume in rude ter jih zaprosila za vsestransko pomoč. Ministrstva so pokazala

za vse stvarne utemeljitve in predloge delavske delegacije umevanje in obljubila svojo zaščito.

Delegacija je končno o vsej zadevi informirala še slovenske poslanke.

Nova redukcija mezd v Strojnih tovarnah in livarnah.

V Strojnih tovarnah in livarnah se le malo bavijo s tehnično izpopolnitvijo obrata. Več pa se bavijo, kako bi z znižanjem mezd, znižanjem delavčevega zasluga ustvarili vsaj priljubo konkurenčno sposobnost svojih izdelkov. — Brez pretiravanja lahko trdim: tuj in nepoznan, pa s sedmimi pečati zapečaten je Strojnim tovarnam in livarnam v Ljubljani način tovarniškega obratovanja.

Za klobuk staroverski in kravarski, ne pa industrijski si lahko vtaknejo zadnjo cvetko, ki so jo vzgojili na svojem revnem in slabem s plevelom zaraščenem zelniku. Zamislili so si namreč slednjo originalno in patentirano redukcijo plač in mezd: **Vajence naj odslej plačujejo iz svojih beraških prejemkov pomocniki.**

Torej: za 120 ljudi, četudi mladih in mnogokrat slabotnih, ki pa kljub temu težko in živinsko garajo Strojnim tovarnam in livarnam, naj odslej skrbe pomočniki. S tem »originalnim« zamislem so potrdili le proti svoji volji to, kar smo mi vedno trdili: gospoda se prav ne zaveda, zakaj najema cele armade vajencev v svojih podjetjih. Tudi učna pogodba je delovna pogodba, ne med pomočniki in vajenci, marveč med podjetjem in vajenci. Zato mora nositi podjetje napram vajencem vse obveznosti in najmanjša obveznost je pač to, da plača vajencu enega ali dva »kovača« za to, ker je lačen in raztrgan skozi celi teden delal za dobiček in dobrobit podjetja. Taki maskirani in neodkritorski redukciji bodo znali kovinarji odgovoriti na njim lasten način; to naj ve gospoda, ki vedri in oblači v Strojnih tovarnah in livarnah.

Gospoda naj ve, da je tak način

najmanj prikladen in priporočljiv za upostavitev konkurenčne sposobnosti podjetja. Naj se ob priliki informirajo v drugih državah, videli bodo, da imajo vajenci drugod z zakonom zajamčene plače. Kljub temu pa je konkurenčna sposobnost drugod večja in boljša, kakor pa v blaženih Strojnih tovarnah in livarnah.

Prav pa je, da so Strojne tovarne in livarne načele vajenško vprašanje. Bomo imeli vsaj upravičeno in utemeljeno priliko, da enkrat do dobra osvetlimo, kako skrbe nacionalizirane Strojne tovarne za svoj nacionalni naraščaj in kako se tukaj sistematično izvaja emancipacija od inozemske delovne konkurence. — Na drugi strani pa je s tem dana prilika, da bomo obdržali na dnevem redu vprašanje, kako se z vajenci v Strojnih tovarnah postopa. Da, niti umiti in očistiti se ne morejo v tovarni mladi vajenci. Snage se mora vajenec v Strojnih tovarnah temeljito odvaditi, če hoče vzdržati svojo dolgo triletno učno dobo.

Ravnotako pa bomo odslej zahtevali za vajence, ki jih bo sprejelo na ducate podjetje, zdravniško preiskavo. Se bomo pa kovinarji sami brigali in zanimali zato, da ne bo podjetje uporabljalo vajencev, ki jim delo v tovarni ali livarni pritegne bolezen, jetiko in smrt na hrbot.

Mesto modernih učilnic in napredka stopailo zopet v dobo mučilnic za one, ki naj po izvršeni učni dobi prinašajo z delom svojih rok dobiček podjetju in dobro založenim in preskrbljenim akcionarjem.

Vajenško vprašanje, kakor ga razumevajo moderne Strojne tovarne, je absurd današnjega časa celo za razmere v naši državi.

Mezdno gibanje rudarjev drž. rudnikov.

Akcija, katero je započel voditi Savez rudarskih radnika v Zenici v sporazumu z Zvezo rudarjev Jugoslavije v Zagorju za zboljšanje dosednjega neznosnega gospodarskega stanja v državnih rudnikih zaposlenih rudarjev, je dosedaj imela uspeh v tem, da se je Ministrstvo za rude in šume v Beogradu vendar zganilo in da je obljubilo, da se ima vršiti v prvih dneh meseca septembra t. l. tozadevna razprava v Sarajevu. Na tej podlagi je vodstvo Z. R. J. v Zagorju na prošnjo njenih članov v državnih rudnikih Zabukovca in Velenje predložilo upravi državnih rudnikov v Sarajevu sledečo:

Spomenico:

Direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu.

1. Rudarsko delavstvo imenovanih rudnikov zahteva popolno uveljavljenje »Radnega ugovora« sklenjenega med zastopniki državnih rudarskih podjetij, zastopniki delavstva in pristojno Delavsko zbornico v Sarajevu dne 21. septembra 1923, odobre-

nega od Ministrstva za rude in šume v Beogradu z dne 29. oktobra 1923.

2. Pri rudniku Velenje se naj uvede polno 48 urno tedensko delo. V slučaju, da se to ne more izvesti, se naj uvede brezposelna podpora za čas počivanja dela.

3. Deputatni premog se naj zviša za rudnik Zabukovca na 52 q letno, ter voziček drv mesečno.

Za rudnik Velenje se naj deputatni premog zviša za oženjene na 108 q, za same na 54 q letno, ter oženjenim 12 in samcem na 6 vozičkov drv letno.

4. Razlika namesto živil se naj zaračuna po krajevnih tržnih cenah.

5. Uprava državnih rudarskih podjetij naj nemudoma začne z zidanjem zdravni delavskih stanovanj za svoje delavstvo. Dokler tega v polni meri ne izvede, se naj izplača onim delavcem v privavnih stanovanjih odškodnina za najemino v višini, katero faktično plačajo za svoja stanovanja.

6. Pri rudniku Zabukovca se naj napravi kopalnica za rudarje.

7. Uvede se naj 14 dnevnio polno izplačilo zasluga, a razlika na živilih se naj izplačuje mesečno.

Po nalogu rudarjev zgoraj navedenih rudnikov.

Zagorje, dne 24. avgusta 1926.

J. Arh t. č. tajnik.

Železna internacionala.

Berlin, Moskva in Pariz.

V konstrukciji železne internacionale je nekaj pokvarjenega in v ogrodju titanskega kolosa ni vse v redu. Zločinske roke so bile tu na delu, ki so odstranile nekatere vijke in spojke. V strojni areni je več strojev pokvarjenih, stoje nerabljeni in rja se

jih loteva in razjeda. Rabilo bi se te da več dobrih izvežbanih monterjev, da bi ves ogromni ustroj spravili zopet na redni tek.

Ta konstrukcija s stroji vred, ki danes stoje nerabljeni v areni železne internacionale se dajo leta 1927 v Pa-

riz v popravilo. V Parizu se bodo drugo leto torej že enajstič zbrali najboljši monterji vsega kulturnega sveta in vzeli v popravilo to ogromno svetovno mašinerijo, da jo spravijo zopet v obrat.

Enajsti internacionalni kongres se bo prihodnje leto vršil v Parizu za organizirane kovinarje. Marsikateremu se bo moja pisava zdela sentimentalna, dolgočasna. Toda vidim nujno potrebo, da se Slovenci iz stotine vzrokov nujno bavimo s kongresom tembolj, ker pomenimo sami na tej kolosalni internacionalni mašineriji le majhen in neznaten drobec.

Tudi mi se moramo uvrstiti v to kolesje, kjer bomo enako upoštevani kot važni del te organizacijske mašinerije kakor vsi drugi kovinarji sveta.

Sodruga Reichel in Dismann, člana načelstva nemške kovinarske zveze in pa s. Leipert, član glavnega odbora strokovnih organizacij, so nam prejšnji mesec na kongresu nemških kovinarjev v Bremenu jasno pokazali napake internacionalne mašinerije, ki jih moramo odstraniti na prihodnjem internacionalnem kovinarskem kongresu v Parizu. O teh napakah hočemo tudi tukaj izpogovoriti.

Revolucija v tehniki.

Posebno v nemški tehniki je nastala zadnja leta popolna revolucija. Z ozirom na to revolucijo se bo moral zlasti baviti svetovni kongres kovinarjev prihodnje leto v Parizu s posledicami, ki jih ima ta revolucija za kovinarje. Tudi slovenski kovinarji smo pri tem živo prizadeti. Napredok nemške tehnike je tudi pri nas v nekaterih obratih ustavl staro kolesje in orodje ter vrgel kovinarje na cesto, po kateri tavojo danes lačni in brezuspešno iščejo posla.

Moderna tehnika je pričela metati iz obratov in tovarni transmisije v staro železje in namesto starih strojev postavljajo modernejše stroje, pri katerih ne rabijo več po transmisijah napeljanih pogonskih jermenov. Vsi moderni stroji so opremljeni z elektromotorji tako, da postaviš danes tak stroj kamor hočesh, pritisneš na gumb pa se ti vrti v poljubni hitrosti.

Ako pogledamo danes stroje za obdelavo lesa, vidimo, da ti stroji, ki so bili zgrajeni in konstruirani za eno vrsto obdelovanja lesa, to nadomešča danes moderni stroj za 3, 4, 5 in še več vrst del in operacij, tako torej, da en sam stroj nadomešča tri, štiri prejšnje.

Najvišja kvalifikacija je bila potrebna pri železo-strugarjih, ta stroka je dosegla povprečno najvišje medze. Moderna stružnica pa danes ne rabi več kvalificiranih delavcev, temveč zadošča, če jo streže pomožni delavec, ki je znatno cenejša delovna moč. Takih primerov bi lahko našeli na stotine.

Rezultat te tehniške revolucije pa je, da nastaja od dne do dne večja brezposelnost na eni strani, na drugi pa napredok tehnike prihaja v prid samo kapitalizmu. Ker je kompaktno

organiziran, dočim delavstvo še ne zna zadosti ceniti svojih strokovnih organizacij.

Pariški kongres železne internacionale se bo moral baviti pred vsem z uvedbo enotnega delovnega časa in ga skrajšati na minimum. To se bo doseglo le potom sporazuma med temi tremi glavnimi faktorji, ti so, Berlin, Moskva in Pariz. Po omenjeni tehniški revoluciji smo Slovenci najbolj prizadeti. V Sloveniji je kovinar danes brez posla, ker so naše tovarne opremljene še s stroji starega sistema. Vsled tega podlega naša produkcija vsaki konkurenči ter jo tudi nobena še tako visoka zaščitna carina ne more rešiti.

V dokaz, da je tako, naj navedem samo nekaj primerov:

Na elektropogonske motorje imamo 30 Din zaščitne carine na kilogram, na stroje za obdelavo lesa pa — 29 p na kilogram. V Ljubljani imamo tovarno za izdelavo strojev za obdelavo lesa, ki pa vegetira, ker nima naročil. Pred nosom pa nemške tvrdke stoje mnogo ceneje in je tudi njih izdelava bolj eksaktna in precizna. Kakšno kovinsko industrijo imamo torej pri nas? Naša kovinska industrija v pravem pomenu besede ni nič drugega, kakor ekspoziturne delavnice za popravila izdelkov velikih nemških tvrdk. In če je tako, potem moramo tudi naše kovinske organizacije prilagoditi nemškim in sodelovati z nemškimi sodrugi iniciativno.

V Bremenu so torej na svojem kongresu kovinarji točno in pravilno označili pot, ki jo imajo organizacije nastopiti prihodnje leto na Pariškem kongresu kovinarjev.

Strokovna politika.

Strokovna politika naših strokovnih organizacij šepa že dalje časa in se bo še nekaj časa zaletavala iz ekstrema v ekstrem. Toda ne bom se obregal ob delovanje naših strokovnih organizacij, temveč govoriti hočem, le o kovinarjih, katerim pripadam sam in sem za svoje izjave pripravljen steti tudi na obtožno klop, če bi sodruži to zahtevali.

Za vojaštvo imamo nabor, sposobne mladeniče se izbere, na to vpoklici, izvežba in vcepi se jim disciplina. In vsa vojska države bazira na disciplini. V kovinarski organizaciji se je delalo drugače. Zapele so fanfare med masami in masa je hitela vklip in čim bolj radikalno se je trobilo, bolj je organizacija rastla in je nastala velika falanga, pa ni nikče vedel kaj bi s to maso počel. In tako se je masa sama od sebe tudi razpršila, ne da bi spoznala kaj je delavska organizacija, ker je pač vsaka pesem le en čas lepa in tako je masam pričela tudi pesem o Volgi presedati.

Zdi se mi, da so besede ki jih je izjavil s. Dismann v Bremenu na kongresu nemških kovinarjev, nas Slovence še bolj živo zadelo kakor nemški proletariat. S. Dismann je rekel med drugim:

Nemški kovinarji gledajo na trde čase nazaj; potem ko smo morali na

V večjih podjetjih se lahko vrše volitve, radi hitrejše izvedbe glasovanja, istočasno na večjih volilnih krajih. V tem slučaju mora postaviti volilni odbor za vsak volilni okraj posebno volilno komisijo, obstoječe iz treh polnopravnih volilcev, ki si izmed sebe izvolijo predsednika.

§ 23.

Tako po končanem glasovanju mora volilni odbor dognati rezultat volitev.

Zato odpre volilne skrinjice, iz katerih vzame kuverte z glasovnicami, na podlagi katerih dožene število glasov, oddanih za posamezne kandidatne liste. Pri tem mora paziti na to, če je vsaka posamezna glasovnica pravilno izstavljenata.

Glasovi, oddani za določeno kandidatno listo, se zberejo, a zbirke se polagajo ena poleg druge po njih številu glasov. Vsaka taka zbirka se deli z neposrednimi številkami 1, 2, 3, 4, 5, 6 idt., po tem, koliko zaupnikov se voli v določenem podjetju. Dobljeni količniki se sestavijo eden pod drugačega. Kot volilni količnik velja: če se volijo trije zaupniki: tretji po vrsti najvišji; če se volijo štiri zaupniki: četrtni po vrsti najvišji; če se voli pet zaupnikov: peti po vrsti najvišji količnik itd.

Vsaka kandidatna lista dobi toliko mandatov, kolikorkrat se nahaja volilni količnik v votki za njeg oddanih glasov. Ostanki pri tej delitvi se ne upoštevajo.

Če bi pri tej delitvi moral pripasti en mandat dvema kandidatnim listama, odloči ţreb.

Volilni red za volitve obratnih zaupnikov.

(Izvleček iz pravilnika o delavskih zaupnikih.)

(Konec.)

§ 21.

Vsak volilec da svojo glasovnico v kuvertu, katero (odprt ali zaprto) odda na kraju in ob času, ki je razglasen v volilnem proglašu, volilnemu odboru z navedbo svojega imena.

Predsednik ali kak drug za to določeni član volilnega odbora sprejme kuvertu in jo v prisotnosti volilca vrže v posebno skrinjico, v volilnem imeniku potem zabeleži, da je volilec volil.

Predsednik volilnega odbora mora skrinjico zapreti ali zapečati, da se onemogoči odvzemanje kuvert, ne da bi se skrinjica odprla. Če se istočasno vrše volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, se kuverte z glasovnicami oddajajo ločeno in mejejo v posebne skrinjice.

Lastnik podjetja mora dati volilnemu odboru na razpolago lokale za izvršitev glasovanja.

§ 22.

Volilne priprave za izvršitev glasovanja samega se morajo izvesti tako, da se v nobenem oziru ne moti delo v podjetju, v katerem se vrši glasovanje.

Glasovanje se vrši v nedeljo ali na praznik in ob času, ki je označen v volilnem proglašu. Kraj glasovanja mora biti po pravilu v podjetju samem.

svojih ramah prenesti vso težo inflacije, so šli nemški podjetniki in reducirali plače in podaljšali delovni čas, češ, državo moramo rešiti s tem, da podvojimo pridnost!

In od tedaj in ob tej priliki so nemškim junkerjem, nemškim patriotom, nemškim fabrikantom priskočili na pomoč oni neodgovorni elementi s tem, da so pričeli rušiti železno internacionalo. In to po nalagu Zinovjewa.

Moskovska vlada je napravila prekop in po njem uvela svojo gospodarsko politiko v strugo svetovnega kapitalizma.

Kovinarska zveza ruskih sodrugov je to uvidela, pa je pričela iskati sti-

Položaj angleških rudarjev.

Dvaindvajseti teden stavke. — Okapitulaciji ni govora. — Zahteve rudarjev. — Vlada na strani podjetnikov. — Javno mnenje proti vladi.

Angleška rudarska stavka traja že dvaindvajseti teden. Meščansko drago plačano časopisje trosi že nekaj časa senzacione vesti (pri nas servira javnost s takimi vestmi prav pridno »Jutro«!). In vendar je v teh vseh le pobožna želja vseh onih, ki hočajo zlomiti neupogljivo voljo angleškega rudarskega delavstva. Naslednje številke bodo našo trditev podprtne:

Angleški rudarji so nedavno sklenili s 367.850 proti 333.036 (68.000 se jih je glasovanja vzdržalo), da se posredovalni predlog škofov odkloni. Konferenca zastopnikov je tedaj sklenila z 428.000 proti 360.000 glasovom, da stopijo rudarji v pogajanju. Že te številke govore, da volja rudarjev po miru sicer raste, a da o kapitulaciji ni govora.

Zakaj rudarji niso sprejeli predloga škofov? Ker so posredovalni pogoji, ki jih stavlja angleški škofi, taki, da so jih vlada in lastniki rudnikov že spočetka odklonili. Rudarji so bili sicer za mirno poravnavo, ki jo predlagajo cerkveni dostojanstveniki, vendar jih ne morejo sprejeti, ako so že vnaprej odklonjeni s strani podjetnikov.

Kaj sedaj? Tajnik rudarjev s. Arthur Cook, ki ga v zadnjem času levicari napadajo, pravi: »Nadaljevanje stavke bi moglo borbenost naših ljudi v nekaterih revirjih zmanjšati... Mi smo zelo oddaljeni kakemu porazu; toda z borbo ne moremo nadaljevati, dokler se sami borimo.« Vztrajanje na starih zahtevah imenuje Cook »Herkulovo delo«; vztrajati nadalje je mogoče le tedaj, ako se posreči, doseči dvoje: več gmotne podpore in preprečiti uvažanje premoga. Ako se teh dveh pogojev ne izvede, tedaj se morajo rudarji omejiti na sledeče zahteve: nikakršno podaljšanje delovnega časa, sklenitev kolektivne pogodbe za vso državo z minimalno mezdo, ki naj velja za vse rudnike in takojšnja izvedba reform v rudarstvu.

Na podlagi teh minimalnih zahtev so stopili rudarji v pogajanja. Ponud-

§ 24.

Dodeljevanje mandatov na posamezne kandidate posameznih kandidatnih list se vrši po vrsti, kadar so vpisani v določeno kandidatno listo.

Če v podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposleno 10 ali več nameščencev, med tako razdeljenimi mandati ni odpadel niti eden na predstavnika nameščencev, se dodeli iz one kandidatne liste, ki je dobila največ glasov, zadnji mandat, ki ji se prida, prvemu imenovanemu nameščencu.

Če je kdo izvoljen na več kandidatnih listah, odloči volilni odbor, na kateri list je izvoljen.

§ 25.

O rezultatu volitev mora sestaviti volilni odbor zapisnik, ki mora vsebovati:

1. skupno število veljavnih glasovnic, ki so jih oddale vse skupine volilcev;
2. število glasov, ki so jih dobile posamezne kandidatne liste;

3. volilni količnik in število mandatov, ki odpade na posamezne kandidatne liste;
4. število glasovnic, ki so kot nepravilne, neveljavne;

5. imena izvoljenih delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Tak zapisnik se mora sestaviti tudi v slučaju odst. 1. § 16. tega pravilnika.

Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora.

§ 26.

Volilni odbor mora po ugotovitvi volilnega rezultata obvestiti izvoljene osebe in jim o tem izdati pismeno potrdilo.

ka z železno internacionalo. Amsterdam je to vlogo ruskih sodrugov vzel v pretres in končno odgovoril Moskvi, da v »Železni internacionali« ne sme biti več struj, temveč imeti mera eden in edini cilj, ki stremi za osvoboditvijo svetovnega proletariata.«

Do danes Moskva še ni odgovorila, ker je Zinovjew odgovor preprečil.

Vse te probleme ima rešiti prihodnja Železna internacionala, ki se bo zbrala prihodnje leto v Parizu. In glavna točka teh problemov pa boda se reši železna internacionala potom bratskega sporazuma:

Berlin, Moskva in Pariz.

bo rudarjev so podjetniki sprejeli in vendar uspeh pogajanja ni zagotovljen, ako vlada ne bo odločilno posegla vmes. Vlada se je zaenkrat odločno postavila na stran podjetnikov. Sprejela je spočetka zakon o osemurnem delovniku in ga v parlamentu izglasovala. Odklonila je predlog škofov. Celo takrat, ko so rudarji poslali svoje zastopnike v Ameriko, da bi med tamšnji rudarji zbiral stavkovno podporo, jih je vladni predsednik prehitel z brzojavko. V tej brzojavki, ki jo je razposlal ameriškemu časopisu, trdi, da med angleškimi rudarji ni bede in da so rudarski otroci celo boljše preskrbljeni nego so bili pred stavko. S tem zločinskim postopanjem pa je angleška vlada dobila javno mnenje proti sebi, kar bo najbrže zelo odločno vplivalo na potek pogajanj.

Kako rapidno pada vpliv konzervativne vlade na Angleškem in kako lažnjava je sedanja dvjetretjinska vlada na večina, nam kaže potek naknadnih volitev v raznih okrajih: vladna stranka je doslej izšla iz volilnih bojev silno poražena, dočim glasovi. Delavske stranke rapidno naravnajo. Vpliv Delavske stranke je v javnosti znatno narastel. V Wallsendu, kjer so se vrstile nadomestne volitve, so padli glasovi konzervativne stranke od 50.000 na 9.000. Značilno je, da iz protesta proti vladinem postopanjem glasujejo z Delavsko stranko tudi liberalci.

Angleška konzervativna vlada prihaja torej v rudarskem sporu med mlinsko kamno: ali bo morala kreniti z dosedanje poti in svojo politiko izpremeniti, ali pa bo v prvem ugodnem trenotku padla. V drugem slučaju se bo stavka nadaljevala do skrajnosti in poraz rudarjev bo skoro neizogiven. Toda gorje vladi, ki predpostavlja interes podjetnikov pred interesom gospodarstva države in rudarjev. Ta poraz rudarjev bi niti zdaleka ne mogli primerjati s porazom, ki ga lahko dožive pri prihodnjih volitvah konzervativci.

Spoštovane gospodinje! Pri nakupu zahtevajte vedno le našo pravo

„KOLINSKO CIKORIJO“

In gotovo boste dobile izvrsten pridatek, ki daje kavi dober okus in lepo barvo!

da to ne gre. Toda to njen spoznanje prihaja tako pozno, da se ne bo moglo popraviti vsega zla, ki ga je povzročila s svojim zadružnjem. Predvsem zadeva vlado ta krivida, da je izglasovala med stavko v parlamentu zakon o 8-urniku, s čimer naj bi se podaljšal delovni čas v rudarski industriji s 7 na 8 ur. S tem je dala vlada največ potuge podjetnikom in rudarje je prisilila, da nadaljujejo stavko, ker oni rajši pristanejo na znižanje mezd kakor pa na podaljšanje delovnega časa.

Vlada hoče sedaj sklicati konferenco rudarskih delavcev in podjetnikov, da bi ugotovili pogoje za sporazum. Toda podjetniki odklanjajo to, da bi se postavila enotna delovna pogodba za celo Anglijo in pravijo, naj se določi delovni pogoji po posameznih okrajih. Podjetniki hočejo torej zlomiti enotnost rudarjev. Rudarji se tega zavedajo in nočajo niti slišati o tej podjetniški zahtevi.

Delavstvo Anglike in vseh držav zbira prispevke za podporo angleških rudarjev.

Razvoj nemških strokovnih organizacij.

Nemške strokovne organizacije so zelo nazadovale v letu 1924, ko je nastopila po sprejetju Dawesovega načrta strašna gospodarska kriza. V letu 1925 so organizacije zopet napredovali. L. 1924. so imeli strokovne organizacije 4,182.511 članov. Ženskih članic je bilo 751.585. Dohodkov so imele strokovne organizacije 147 milijonov mark (okrog 2 miliardi Din). Najmočnejše strokovne zveze so: kovinarji s 764.609 članimi, železničarji in prometni delavci s 500.000 članimi, stavbniški delavci s 342.000 članimi, tektiški delavci s 312.935 članimi, tovarniški delavci s 334.685, občinski in državni delavci s 200.464, lesni delavci s 297.511 članimi.

Strokovna koncentracija v Nemški Avstriji.

V Nemški Avstriji se je izvršil zadnji čas važen preobrat: Centralna zveza strojnikov in kurjačev je sklenila potom članskega plebiscita, da se združi z Avstrijsko zvezo kovinarskih delavcev. V skupni zvezi bodo strojniki in kurjači ustanovili posebno sekcijsko, kateri se bodo pridružili vsi delavci, ki delajo pri proizvajaju energije, ne ozirajo se na stroko podjetja. To je odlok Strokovne komisije kot vrhovne strokovne instance v Avstriji.

Centralna zveza strojnikov in kurjačev je bila članica Strokovne komisije kot centralne vseh strokovnih organizacij. Bilo je treba nekaj let, da so prišli strojniki in ostali do spoznanja, da profesionalna razvojenost ne koristi delavstvu. Nasprotno, da je potrebno čim bolj jačati prirodne najbolj sorodne delavce v profesiji v močne in velike organizacije.

Ta primer naj služi za vzgled tudi s drugom strojnikom in kurjačem v Jugoslaviji. Poleg tega se bodo morali otresti tudi meščanske mentalitete in blodnje v meščanskih organizacijah, kakršnih je pri nas prav mnogo v škodo kovinarskega delavstva in njih samih.

Domači pregled.

Električna industrija v Sloveniji.

Električna industrija je v primeri z drugimi industrijami še mlada: njen obseg se je povečal z rastočo uporabo električne v gospodarstvu. Isto je slučaj tudi v Sloveniji, ko smo dobili to panogo šele v medvojnih in povojnih letih.

Poraba električne energije v Sloveniji stalno naraste, saj elektrifikacija primeroma dobro napreduje, čeprav je želeti še hitrejšega razvoja. Poleg tega pa imamo še veliko načrtov, ki bi lahko postavili Slovenijo na visoko stopnjo v električnem gospodarstvu. Saj že zdaj lahko računamo, da znaša oddaja električnega toka približno 150 milijonov kilovatnih ur na leto, od česar odpade samo na Falo (lani) 139 milijonov kilovatnih ur. Izmed vseh pokrajin države ima Slovenija relativno in absolutno najbolj elektrificirano gospodarstvo.

V zvezi z naraščanjem elektrifikacije je tudi razvoj električne industrije v Sloveniji.

Imamo sicer veliko tvrdk, ki se pa bavi večinoma samo s prodajo importiranega blaga. Tvrdi z industrijskim značajem imamo samo in sicer: Tovarna elektrod na Dobravi, »Volta« v Mariboru, »Transformator« in »Zmaj« v Ljubljani.

V naslednjem podajamo par podatkov o teh tvrdnicah.

Tovarna Elektrod na Dobravi je last Kranjske industrijske družbe, ki jo je ustavila leta 1918. Tovarna lahko izdela 7.500 ton letno (svetovna kapaciteta vseh 14 tovornih elektrod na svetu znaša 120.000 ton; svetovna poraba 70.000 ton). Tovarna je do lani izrabljala svojo kapaciteto in je delala 25 odstotkov za domači trg, 75 odstotkov pa za izvoz v razne evropske države. Lani pa je francoska in italijanska konkurenca radi padanja njih valute izpodrinila naše iz važnega švicarskega trga. Zato je bila tovarna prisiljena reducirati okoli 70 (od 350) delavcev ter znaša sedanja produkcija ca 4.500 ton letno.

»Zmaj« d. z. o. z., tovница za galvanične elemente, baterije itd. (nekdanja »Hydra«) v Ljubljani na Miklošičevi cesti spada v koncern Zadružne gospodarske banke. Tovarna zaposluje okoli 50 delavcev oziroma.

Naša prava domaća

delavci

Tudi urgenca Delavske zbornice ni pomagala. Delavstvo na Muti je izprevidelo, da se urad, ki je postavljen zato, da ga brani pred nasiljem podjetnikov, veže, oziroma stopa na stran podjetnikov in da s tem kratkomalo zavlačuje stvar v negotovost.

Zategadel je delavstvo poseglo po svojem skrajnem sredstvu ter stopilo v obrambno stavko. Izjavilo je, da bo vztrajalo v stavki tako dolgo, dokler Inšpekcijska dela ne razpiše razprave.

In res, še le ta skrajni korak je pomagal. Inšpekcijska dela je po dvodnevni stavki razpisala razpravo. Ko je bila razprava razpisana, je delavstvo šlo zopet na delo. Razprava se prvi dan ni mogla zaključiti in Inšpekcijska dela je obljubil, da bo v roku 14 dni razpisal novo razpravo. In glej, pri gozdom je dan dolg 48 ur. Mesto v štirinajstih dneh se je razprava vršila po ponovnih urgencah še zadnjem dan 4. tedna. Vlečko se je to že zopet tako dolgo, da smo imeli delavci nameniti gospodu inšpektooru z godbo povedati, da smo vsega tega že siti. Dasi ravno smo doma v blaženi Jugoslaviji, kjer je proti delavcem vse dopustno, si takih stvari ne bomo več dopustili, ter bomo zadevo sporočili na vsa merodajna mesta.

Kako naj delavci spoštujejo zakone in uredbe, ko jih ljudje, ki so za to nameščeni, sami ne spoštujejo?

Kranj. (Delovne razmere pri nas.) Znano je, da se je v Kranju in okolici po vojni razvila zelo močna industrija ter vladu tudi izvanredna stavba delavnost. Tako se je na novo postavila tekstilna tovarna, ustanovila se je puščarna, zida se še ena nova tekstilna tovarna in tovarna perila g. Kocbeka. Renoviral se je magistrat, zidalo se je več novih vil in hiš in tudi lesna industrija se je po vojni precej razvila. Kranj se je torej po vojni zelo razvil. Kakšne so pa razmere delavstva in kakšen je bil in je njegov zasluzek, to je pa drugo poglavje. Da je klub razširjeni industriji, klub zidanju novih hiš in otvoritvi industrijskih podjetij brezposelnost domačih delavskih moči in pisarniških moči tako velika, kje tiči neki vzrok? Nato je odgovor zelo lahek; prvič se zaposluje le malo delovnih moči in še te so izkoriscane do skrajnosti. Klub zakoniti uvedbi 8-urnega delovnega časa so podjetniki napravili kar samovoljno 12–13 urni delovnik, uveli nočno delo, brez plačevanja nadur. Vrh tega pa imajo naši kranjski podjetniki to grdo navado, da svoje delavce grdo šikanirajo in obkladajo z raznimi nesramnimi psovskami in priimki; drugi vzrok brezposelnosti je ta, da se zaposluje posebno v tovarnah največ tujev delavstva; saj so lastniki tovarn večinoma tuji, kti svoje ljudi nastavljajo in pod raznimi pretvezami zaposlujejo dalj časa, dasi se je že dovolj domačim delavcem izvezbalo, ki bi nadomestili tuje. Na tem polju bi imela Inšpekcijska dela dovolj pošla. Zadnji čas bi bil, da bi napravila red, ker ga je potreba. Do danes pa ni v tem pogledu še ničesar storila. Plače so pri vseh podjetnikih v Kranju tako mizerne, da delavstvo komaj diha. Kako naj delavec (posebno družinski) s plačo največ 3 do 4 dinarje na uro izhaja, če mora plačevati za stanovanje 10 Din na dan, zajutrek za eno osebo 3 Din, za kosilo minimalno 10 Din in večerjo 10 Din. Kje je potem prehrana družine in kje je obutev? Kje je oblek, kje kurjava in razne druge potrebščine. Kdo naj skrbi za to? — Končno poudarjam, da so razmere v tekstilni tovarni Jugočeški za delavstvo tako mizerne, da jih ni prenašati. Posebno grené delavstvu življejajo razni tuji mojstri, ki misijo, da so delavci samo psi, ne pa ljudje. Poudarjam, da se gode vse te krivice, ker je tukajšnje delavstvo brez organizacije, kajti posamezen delavec ne opravi ničesar proti samovlastnežem in buržuažiju. V organizaciji je rešitev! — Zavedni proletarci.

Ptuj. (Iz tovarne usnja »Petovia« d. d.) Usnjarski delavci, zaposleni v tovarni »Petovia«, sporočajo in se pritožujejo o nezgodnih razmerah, katere vladajo še dalj časa pri podjetju. Pritožujejo se:

V tovarni »Petovia« so zadnji čas nastale čudne razmere. Delovni čas se ne u- pošteva, v tem oziru ni nobenega reda. Ne- kaj delavcev prične delati zjutraj že ob 7. uri in delajo do 12. ure, in po enournem premoru zopet prično ob 1. uri pa delajo do pol 5. ure popoldne. Drugi delavci pa nastopajo v delo zopet ob 7. uri zjutraj ter končajo z enournim odmorom zvečer ob 7. ali celo ob 8. uri. Pri tem se pa ravnateljstvo ne ozira niti od daleč na zakon o zaščiti delavcev, ki prekoosemurno delo odločno prepoveduje. Zato odločno zahtevamo, da ravnateljstvo tole nerednost odpravi tako.

Nadalje se delavstvo pritožuje, da podjetje kaznjuje delavca za vsako malenkost. Vendar niso kazni tako malenkostne, da bi jih mogel ubog delavec kar tako meni nič tebi nič pogrešati, ker vsaka še tako malenkostna kazna naraste takoj na 10 do 50 Din ali še več. Za slučaj, kako se takoj naloži kazneni, naj povevmo primer: Delavec ali delavka gre po pitno vodo, ne da bi prosila mojstra za dovoljenje — razume se, da se ne bo za vsako malenkost prosilo mora še na kolenih gg. mojstre, ako sme storiti delavec ta ali oni korak. Dotičnemu je že naprarena kazneni.

Ker se nalagojo take kazni, dostikrat zelo občutne za delavca ali delavko, smo radovedni, kam se spravlja ves ta denar, katerega podjetje odtrgava delavcem. Mnenja smo, da bi bilo delavstvo upravičeno zahtevati od podjetja, da se mu pove, kam se denar nalaga in mnenja smo tudi, da bi bilo po pravici, ako bi imeli delavci sami kontrolo nad njim.

Poleg vsega tega pa mora vse delavstvo piti vodo iz ene same ročke za vodo, tako, da preti slehernemu delavcu nevernost kake nalezljive bolezni.

Z ozirom na te nedostatke pozivljamo najprvo Inšpekcijsko dela v Mariboru, da se zgane in pregleda v usnjarsko-industrijskem

podjetju »Petovia« d. d. v Ptaju vse, in da ukrene tudi to, da se vsi nedostatki takoj odpravijo. Dalje naj se enkrat za vselej neha s nepotrebnnimi šikanami in kaznimi med delavci.

Vsem usnjarskim delavcem v tovarni pa priporočamo, da pristopijo v našo strokovno organizacijo do zadnjega, ker prepričajo naj se, da si bodo le potom strokovne organizacije zboljšali svoj sedanj težki položaj. Prepričani naj bodo, da bode nastrali v tovarni le s pomočjo strokovne organizacije.

Celje. (Občni zbor podružnice SDZJ v Celju.) Vršil se je 12. septembra z dnevnim redom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora; poročil je s. Vidic. 2. Organizacija in bodoče naloge; poročil je s. Makuc. 3. Položaj tovarniškega delavstva; poročil je s. Böhm. 4. Volitev novega odbora. 5. Razno.

V imenu starega odbora je podal poročilo s. Vidic, dosedanji blagajnik, ki pravi: Dokler se nismo zedinili s SDZJ, smo životlinari separatno v svoji Uniji stavbinskih delavcev in v Osrednjem društvu kemičnih delavcev; sedaj se je to spremenovalo in obstoji ena sama podružnica v Celju, ki je včlanjena v SDZJ v Zagrebu. SDZJ je organizacija, ki ima podružnice po celi državi. Člani te zveze niso samo kemični delavci, ampak so tudi steklarji, tekstilni, cementni, papirniški delavci itd., skratka, vsi oni delavci, ki po svoji strukturi ne spadajo v kako drugo obstoječo zvezo. Sedaj imamo že člane v trgovskem podjetju Rakoš, v Mestni plinarni ter v kemični tovarni. Upajmo, da bodo te članstvo v kratek čas narašlo. Zadnji shod pred kemično tovarno je toliko vplival, da so utihnili glasovi o opravljanju kuluka.

S. Böhm je poročil o težkočah tovarniškega delavstva, ter je predlagal načrt, v katerih tovarnah naj se sklicejo delavski sestanki v prihodnjih dneh.

V kemični tovarni je 17 delavcev, ki so 70-letniki. Ravnateljstvo kemične tovarne bi se jih rado iznebilo in jih pahnilo v bedo na ulico ali v takozvani penzion s 75 Din mesečno. Tudi premog se je ukinil za te siromake-upokojence, kakor tudi na novo sprejetim delavcem. Sklenilo se je odposlati pismeno intervencijo s strani organizacije.

Končno poda se s. Makuc poročilo o bodočih nalogah podružnice ter pojasniti sklep Kongresa in konference in priporoče neumorno delo v podružnici, da jo spočnimo in napravimo boja zmožno.

Izvolil se je tudi nov podružnični odbor, kakor sledi: Predsednik Ivan Primožič, podpredsednik Martin Brukner, blagajnik Karol Vidic, odborniki: Franc Planinc, Martin Požen in Franc Ferjanc. Kontrola: Emil Bernad in Josip Palir.

Hrastnik. Preteklo sredo, 8. t. m. se je vršil v rüderskem domu precej dobro obiskan shod, kateremu je predsedoval predsednik podružnice Zveze Rudarjev Jugoslavije s. Verden, ki je v otvoritvenem govoru protestiral proti agitaciji nekaterih posameznikov (Bernočev), ki so prigovali ljudem, naj ne gredo na shod, češ, da je to le strankska agitacija Zveze Rudarjev. Povdral je, da je namenjen shod protestu radi postopanja vlade in TPD in da se na njem ne bo uganjala nobena strankska agitacija. Da je pa Zveza Rudarjev sama klicala ta shod, je pa to vsled tega, ker je zadeva nujna, in bi pogajanja z drugimi organizacijami glede skupne prireditve akcije le zavlekle. Sodr. Verden je še kratko poročil o vtisih, ki jih je dobila delegacija Zveze Rudarjev, ki je skupno z zastopniki Delavske zbornice interveniral v tej zadevi na vseh merodajnih mestih.

Nadaljni referat o stališču Strokovne komisije in Delavske zbornice glede tega vprašanja je podal sodr. F. Svetek, ki je obžaloval, da udeležba na shodu ni še lepša in da so smatrali nekateri, da je vendarle važnejše posebiti vaški praznik v sosednjem vasi, kakor pa shod, ki ima obravnavati njihovo eksistenčno vprašanje. V enournem zelo stvarnem govoru je pojasnil sodr. Svetek bistvo spora med vlado in TPD ter pozval navzoče naj bodo pripravljeni na borbo, ker grozi nevarnost, da bodo posledice tega spora moralni rudarji.

K besedi se je priglasil tudi na shodu navzoče zastopnik NSZ Kravos, ki je izjavil, da se narodno socialno delavstvo v polnem obsegu priključuje najostrejšemu protestu proti postopanju vlade in TPD. Guštanik. Preteklo soboto, 11. t. m. se je vršil pri nas že dolgo ne tako dobro obiskani shod, na katerem je poročil o rüderskem vprašanju sodr. Svetek iz Ljubljane. V temperamentalnem govoru je prikazal govornik škandalozno postopanje TPD in vlade napram rudarjem, ter pozval navzoče vse strokovne organizacije na skupno vprašanje. K besedi se je priglasil tudi na shodu navzoče zastopnik NSZ Kravos, ki je izjavil, da se narodno socialno delavstvo v polnem obsegu priključuje najostrejšemu protestu proti postopanju vlade in TPD.

Guštanik. Preteklo soboto, 11. t. m. se je vršil pri nas že dolgo ne tako dobro obiskani shod, na katerem je poročil o rüderskem vprašanju sodr. Svetek iz Ljubljane. V temperamentalnem govoru je prikazal govornik škandalozno postopanje TPD in vlade napram rudarjem, ter pozval navzoče vse strokovne organizacije na skupno vprašanje. K besedi se je priglasil tudi na shodu navzoče zastopnik NSZ Kravos, ki je izjavil, da se narodno socialno delavstvo v polnem obsegu priključuje najostrejšemu protestu proti postopanju vlade in TPD.

Ko smo pa vrgli puško v koruso in za- pustili organizacijo, so kapitalisti uvideli, da smo nezavedni, brez vsake solidarnosti; za- čeli so nas izrabljati vedno bolj in bolj. Zdaj je en podjetnik znižal delavcem plače, drugi zopet podaljšal delovni čas, ne da bi vsako nadurno delo doplačil z 50-odstotnim doplačilom, ki je določen po za- konu o zaščiti delavcev. Tako se danes de-

čna. Protestni shod glede nečuvencev postopanja TPD in vlade nad rudarji trboveljskih revirjev, se je vršil pri nas preteklo nedeljo 12. t. m. dopoldne v dvorani pri »Kruclcu«. Shod je otvoril in mu predsedoval s. Filip Mlinar, ki je podal besedilo poročevalcu sodr. F. Svetku iz Ljubljane. Ta je v temeljitem referatu orisal razmere v trboveljskih rudnikih in osvetil zakulisne borbe med TPD in vlado, katere stroške hočeta obe napraviti rudarjem. Govornikova izvajanja so žela med poslušalci veliko odobravanja in razni pritrjajoči medklki so pokazali, da se črnski rudarji dobro zavedajo dolžnosti, ki jim veleva podpirati trboveljske rudarje v njihovi akciji.

Zlasti temeljiti je bil zaključen del referata, kjer je sodr. Svetek obravnaval vprašanje samopomoči delavskoga razreda in povdarił glavna svojstva, ki jih je treba upoštevati pri gradnji delavskih organizacij. Z žgočim sarkazmom je temeljito oklestil nemarksistično pojmovanje razrednega boja onih grup, ki koncentrirajo vse svoje delovanje v blatenju v osebnih napadih.

Soglasno pritrjivanje cele dvorane je pokazalo navzočima zastopnikoma Bernotove grupe, Leskovšku in Osetu, da je črnski proletariat do grla sit medsebojnega boja in hoče izmirjenja med brati in konstruktivnega dela za povzdigo pravic delovnega ljudstva.

Po govoru sodr. Svetka se je oglašil k besedi še Leskošek, vendar se je vsled pozne ure in vsled nujnega odhoda sodr. Svetka shod zaključil. Zborovanje v Črni je pokazalo, da se časi temeljito izpremijo in da bodo že delavci upoštevati le tiste delavce organizacije, ki stvarno delajo, brez kričeckih reklame.

Kočevje. 9. t. m. se je vršil pri nas protestni shod rudarjev, na katerem je poročil s. Sedej. Zavedni rudarji upamo, da se bo po tem shodu dvignila naša rudarska organizacija.

Trbovlje. Tako kot v drugih glavnih rudnikih, se je tudi pri nas vršil protestni shod rudarjev 8. t. m. Na shodu so poročali s. Kruščič v imenu Zveze Rudarjev, s. Sedej v imenu Delavske zbornice. K besedi se je oglašil tudi predstavnik Narodne Strokovne Zveze, ki je čutila potrebo, da nekaj dne pozne organizira neko razblaško akcijo z Bernotovci.

Jesenice. Shod proti redukciji rudarjev ni bil tako obiskan, kot bi moral biti kazalci, da so razredno solidarni. Zborovalci so živo sledili izvajanjem s. Štuklja, referenta Strokovne komisije. Ko je predsednik s. Jeram naznani, da se vrši po tem shodu shod Bernotove grupe, so delavci zapustili dvorano in s tem pokazali, da ne marajo razkolništva. Za delavstvo je najboljša trdnjava enota strokovna organizacija.

Ljubljana. Shod proti redukciji rudarjev ni bil tako obiskan, kot bi moral biti. Vendar je bil duh shoda na višku. Zborovalci so navdušeno pritrjivali izvajanjem s. Sedeja.

Kropa. Večkrat se sliši iz Kropne novice. Zlasti iz zadruge v Kropi. Veliko siromaštvo in velika beda kroparskih delavcev, zniževanje plač, odpuščanje starih delavcev, ki so družinski očetje in ki si ne morejo pomagati, visi nad njimi vse življene. Vse to pa se vrši s privoljenjem dobrotičnega g. ravnatelja J. Gašperšiča. Izmed takih delavcev je celo družinski oče s petimi otroci; najstarejši otrok je star devet let. Na pritisk delavcev je šel prosiči g. O. Ta pa je tistega delavca, ki ga je prišel prosiči, prav v smislu krščanske ljubezni oddalonil, češ, da nima nič pri tem govoriti. To je velika smrata za delavsko zadrugo in tudi za tiste delavce, ki se ne zavajajo, da so delavski trpinji in da poslušajo ljudi pri delavski zadrugi, ki gledajo le sami nase in le sami dobre svojo mesečno plačo. Poslušajo pa tudi g. O., ki jih sicer uči krščanske ljubezne in načela: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, a ravno druže.

Šoštanj. Pred kratkim je bil izdan v našem kraju letak, katerega se je razdelilo med vse usnjarsko delavstvo. V letaku je bil narisan ves položaj delavstva v preteklosti in bližnji bodočnosti. Kaj takega ne bi mogli danes pisati, aki ne bi že vse to občutili na svojih ramenih. In zakaj? Polegmo nekoliko nazaj. Takoj po svetovni vojni se je tudi usnjarsko delavstvo začelo gibati in si ustavljati močne strokovne organizacije. Danes pa vprašamo to delavstvo: Ali se nismo znali v letih 1920 do 1923 dobro boriti proti kapitalizmu, ker smo bili zavedni in močni v organizaciji in ker je vsak kapitalist računal z nami.

Ko smo pa vrgli puško v koruso in za- pustili organizacijo, so kapitalisti uvideli, da smo nezavedni, brez vsake solidarnosti; za- čeli so nas izrabljati vedno bolj in bolj. Zdaj je en podjetnik znižal delavcem plače, drugi zopet podaljšal delovni čas, ne da bi vsako nadurno delo doplačil z 50-odstotnim doplačilom, ki je določen po za- konu o zaščiti delavcev. Tako se danes de-

lavce izmogzava, kakor pač hoče kapitalistična družba.

Lahko rečemo, da se usnjarska industrija v Sloveniji zelo dobro razvija in tudi konjunktura ni slaba. Toda usnjarski kapitalisti so poznajo zakona o zaščiti delavcev, dobro pa poznao delavce in vedo, da se naše organizacije rušijo, vedo, da nas je malo, ki smo zavedni.

Ali hočemo še dalje — še naprej tako pot? Ne!

Podružnica Osrednjega društva usnjarskega v Šoštanj se dobro giblje, delavstvo se je začelo zavedati, da brez strokovne in močne razredne organizacije ne more iti v borbo proti kapitalizmu